

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№11
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 802 sahifa,
4-noyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Oilaning maktabgacha yoshdagi bolalar estetik tarbiyasidagi o'rni	24
<i>Abdullayeva Ma'sudaxon Abdubannayevna</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga metodik tayyorlash texnologiyalari	27
<i>Abdubannoyeva Muxlisaxon Iqboljon qizi, Abdullayev Alibek Qodiraliyevich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida bulutli xizmatlardan foydalanish zaruriyati	30
<i>Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Turdaliyeva Muslimaxon Jahongir qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida fortepiano chalishni o'rgatish metodikasi	34
<i>Abduvaxobova Nilufar Abdumannon qizi</i>	
Maktabda fizika fanini o'qitishda innovatsion yondashuv	38
<i>Alinazarova Mahfuza</i>	
Tasavvufdagi "komil inson" konsepsiyasining hozirgi ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv sifatida talqini	43
<i>Aqilxonov Saidolimxon Abdurashid o'g'li</i>	
Tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirish omillari va pedagogik shart-sharoitlar	48
<i>Choriyeva Gulbaxor Shotemirovna</i>	
Robototexnika fanini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanib mustaqil ta'limni tashkil etish	53
<i>Elmonov Sirojiddin Mamadiyarovich</i>	
Xalqaro baholash dasturlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha jahon tajribasi	58
<i>Ergasheva S. T.</i>	
Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlar orqali o'quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish	61
<i>Eshmamatova Dilnoza Jovli qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy salohiyatini oshirishda tarbiyachi mahorati	64
<i>Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi</i>	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni takomillashtirish	68
<i>Hojikarimova Gulasal Tadjaliyevna</i>	
Xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda elektron platformalar yaratish	71
<i>Jo'rayeva Matluba</i>	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli ta'lim muhitini modellashtirish va uning samaradorlik omillari	74
<i>Komilova Z. X.</i>	
O'qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati	80
<i>M. Yu. Mahkamova</i>	
Psixologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalari	86
<i>Madazizova Difuza Raxmatullayevna</i>	
Integrating Listening and Speaking Skills in ESP (English for Specific Purposes) Classes	90
<i>Madina Tilavova</i>	
Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida neyropedagogik yondashuvlar	94
<i>N. O. Saidova</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida radiologiya fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning metodologik roli	99
<i>Nazarova Gulchexra Shuxratdjonovna</i>	
Ijodkorlik tushunchasining mohiyati va uning ta'limdagi roli	103
<i>Ochilova Dilbar Isroilovna</i>	
Alaliyani boshqa nutqiy nuqsonlar bilan farqli xarakteristikasi	108
<i>Oripova Zilola</i>	
Ingliz tilini o'qitishda suggestopediya metodini joriy etishning samaradorligi	113
<i>Pulatova Sitora Abdurazzoq qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari menejerlarining kasbiy-boshqaruv kompetentligi tushunchasi va uning tarkibiy qismlari	118
<i>Qarshiboyev Sharof Egamnazarovich</i>	
Koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirishning yosh badmintonchilar texnik-taktik tayyorgarligiga ta'siri	122
<i>Qurbanova Ilmira Alisher qizi</i>	

Blended Learning	125
Quvandikova Xadicha	
Fizika darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish	129
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li	
"Qurilish jarayonlari texnologiyasi" fanida loyihalash kompetentligining tarkibiy tuzilmasi va uni raqamli ta'limga moslashtirish	135
Raxmonova Nazokat Umaraliyevna	
Vitagen texnologiyalar asosida talabalar mediamentalitetini rivojlantirishda sun'iy intellekt (AI) dasturlaridan foydalanishning tahliliy modeli	140
Rustamova Nodira Rustamovna	
Talabalarda kooperativ ta'lim asosida motivatsiyani rivojlantirish usullari	145
Sitora Toshmatova	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ kompetensiyani shakllantirishning zaruriyati	149
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Musiqqa ta'limining pedagogik asoslari va metodik tizimi	153
Toshpulatova Said Kuzibaevna	
Texnologiya fanini o'qitishda eng samarali metodlardan foydalanish	158
Turdiyeva Shahzoda Eshdavlat qizi	
Enhancing University Students' Self-Directed Learning Through Edtech Tools	161
Ulasheva Lobar	
Fanlararo loyiha ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning dizayn fikrlash salohiyatini oshirish	164
Valiyeva Nargiza Athamboyevna	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari	169
Xakimova Sarvinov Sharifjon qizi	
Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim platformalari: samaradorlik tahlili va pedagogik yondashuvlar	173
Xanbabayev Xakimjon Ikramovich, Erkinov Jasurbek Hasanjon o'g'li	
Tasavvufdagi "muhosaba" va "tafakkur" amallarining o'z-o'zini refleksiya metodlari sifatida qo'llanilishi	176
Xoshimov Nuriddin Mamadaliyevich	
Milliy sport va ommaviy o'yinlarning badiiy-estetik ahamiyati	182
Yaxyayeva Sojida Abdurahimovna	
Ota-ona mehrining bola psixologiyasiga ta'siri	185
Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi	
Nutq rivojlanishi orqada qolgan bolalarda qo'llaniladigan innovatsion usullari samaradorligi	189
Ahmedova Nargiza Muzaffarovna	
Факторы, сдерживающие развитие науки в контексте требований к диссертационным работам	193
Зайналов Жахонгир Расулович, Нурмухамедов Аббос Мамадалиевич, Шадманов Камолиддин Кажакджанович, Самигова Нодира Хамидуллаевна	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	197
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Психологическая консультация: современная практика, задачи и перспективы развития	203
Раупова Шохида Ахроровна	
Подготовка будущих педагогов к инклюзивному обучению детей с ограниченными возможностями здоровья: задачи и перспективы	207
Сайфутдинова Насиба Нурматовна	
Формирование иноязычной грамотности у курсантов военных вузов: социально-психологические факторы	211
Сулейманова Нилуфар Камиловна	
O'qituvchi shaxsiy kompetensiyasining mohiyati va pedagogik faoliyatdagi o'rni	214
Abdiraxmonova Guliston Muzaffar qizi	
Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonining milliy va umuminsoniy tamoyillari	218
Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi	
Fuqarolik jamiyatida huquqiy madaniyat va uni rivojlantirish jarayonlari	221
Abdusalimova Shaxnoza Quduratullayevna	
Ta'lim menejmenti tizimida o'qituvchining nutq madaniyatini rivojlantirish strategiyalari	224
Abduxalilova Iroda Nozimxonovna	

O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning ustuvor vazifalari	229
Abirova Umida Nazarovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida differensiyalashtirilgan dars mashg'ulotlarini tashkil etishga o'rgatish (kompetentligini shakllantirish/rivojlantirish) usullari.....	232
Adhamova Diyora Sanjar qizi	
Musobaqa faoliyati samaradorligini oshirishda sambochilarning energiya sarfi va tiklanish mexanizmlari tahliliy	239
Tangriyev Abdukarim Tovashevich	
Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining harakat faolligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	244
Hafizov Shahriyor Shavkatovich	
Bo'lajak tarbiyachilarning transversal: tanqidiy va innovatsion fikrlash kompetensiyalari	248
Jaloliddinova Maftunaxon Mahmudjon qizi	
Axborotning gnoseologik mohiyati	256
Kamolova Munajatxon Jaloldinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish yo'llari	259
Mamatova Aziza Bo'riboyevna	
Akademik litseylarda kimyo fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	262
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich	
Pedagogik oliy ta'limda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini korporativ madaniyat asosida rivojlantirish metodikasi.....	267
Maxkamova Dilafruz Aliyevna	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun xorijiy tillarni o'qitishda lingvomadaniy yondashuv	271
Normamatova Kamola Gulmamat qizi	
O'zbek tili izohli lug'atida iboralarning grammatik tavsifi (bosh komponentli iboralar misolida).....	274
S. Sh. Azamatova	
Oila instituti va gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-huquqiy muammolari	277
Salayeva Aziza Muhammadmurot qizi	
Gender yondashuv asosida talaba-qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning namunaviy mezonlari	282
Xolova Mohigul Shavkatovna	
Pedagogika yo'nalishi talabalari huquqiy savodxonligini rivojlantirish metodlarini takomillashtirish	287
Xudoyberganov Atham	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida leksik komponentlikni TRIZ texnologiyasi yordamida rivojlantirish	291
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Fayzullayeva Nazokat Uchqun qizi	
Цифровизация и трансформация образования как социально-педагогическое явление	295
Кадилова Наргиза Азаматовна	
Методика формирования креативного мышления у студентов-филологов на основе проблемно-ориентированных заданий (на материале английского языка)	298
Мамырбаева Дина	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	304
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda morfologik kompetentlikni shakllantirish	308
Ganiyeva Shodiya Azizovna	
Модель "4+1+1" как ключевой механизм в системе практической подготовки учителей музыки.....	313
Мухитдинова Малохатхон Саиджабборовна	
Tarbiya fanini o'qish samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	317
Nazarova Nasiba Abdullayevna	
Tarbiyachining kasbiy psixologik xususiyatlari.....	320
Shamshetova Anjim Karamaddinovna	
Boshlang'ich ta'limda tarbiya nazariyasi va metodologiyasi	323
Bo'ronova Iroda Bo'ronovna	
Yosh dzyudochi qizlarning mashg'ulotlar jarayonida jismoniy tayyorgarligini oshirish texnologiyalari	327
Matmurotova Iroda Baxtiyor qizi	
"Odob us-solihin" asarida yoritilgan axloqiy-didaktik g'oyalar va uning pedagogik mazmuni	332
A. N. Nusratov	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy kompetentligini takomillashtirishning metodik asoslari	336
Xolmatov Pardaboy Qoraboevich, Abdurasulova Dilnoza	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatida loyihalashtirishning o'rni	342
<i>Abdusattorova Go'zalxon Abdulxabib qizi</i>	
Tibbiyot va frazeologiya inson omilida	346
<i>Achilov Muzaffar Norquliyevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fazoviy tasavvurlarni rivojlantirishda matematikaning ahamiyati	349
<i>Mamasaidova Muhabbat Abdulalom qizi, Akbaraliyeva Marjona Xurshid qizi</i>	
Ekoestetik kompetensiyani shakllantirishning xorijiy va milliy tajribalar tahlili	354
<i>Alijonova Maftuna Maxamadjon qizi</i>	
Pedagogik jarayonda talabalarda qadriyatli munosabatlarni shakllantirish mexanizmlari	359
<i>Alikulova Muxayyo Sherovna</i>	
Ingliz ritsarlik romanlarining lingvopoetik tahlili	362
<i>Durdona Boychayeva, Aliyeva Elmira</i>	
Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya berishning pedagogik asoslari	365
<i>Altibayeva Gulbaxor Majitovna</i>	
Kasbiy kompetensiya tushunchasining mazmuni mohiyati va tarkibiy tuzilmasi	369
<i>Axmadjonova Jasmina Jamshid qizi</i>	
Developing Writing Competence Among CEFR B1 and Ielts Learners Experiencing Difficulties in English Language Acquisition	374
<i>Ayturaev Majid Mavlankhanovich</i>	
Ta'lim jarayonida ijtimoiy intellektni rivojlantirishning milliy qadriyatlarga asoslangan modeli	378
<i>Azamov Umarxon Xayyoxonovich</i>	
Complications in Teaching Argumentative Speech to Students in Grades 8–9	383
<i>Buribayeva Aziza Ismatillaevna</i>	
Interfaol o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari	386
<i>Buriyeva Aziza Nematovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy faolligini shakllantirish	390
<i>Davronova Sevinch</i>	
O'quvchilarda milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirishda maqollardan foydalanish bo'yicha manbaalar tahlili	394
<i>Boltayeva Barno, Eliboyeva Surayyo Abdukarim qizi</i>	
Social Roots and Psychological Consequences of Domestic Violence	399
<i>Dumarova Gulmira Kozimbekovna, Mamadaliyeva Gulmira, Sultonova Zulhayo</i>	
The Transversal-Methodical Competence of a Preschool Educator is the Foundation of Effective And Quality Education	402
<i>Ergasheva Barno Ziyaviddin kizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning innovatsion yo'llari	406
<i>Erkinova Mehriniso Ro'ziboyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish strategiyalari	411
<i>Eshonkulova Hilola Rajab qizi</i>	
Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotning bilish faoliyatiga ta'siri	415
<i>Habibova Shyira Baxtiyorovna</i>	
Ruhiy rivojlanishi sustlashgan boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish buzilishlarini aniqlash va bartaraf etish	419
<i>Ikromova Sarvinov Siroj qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda riskologik kompetentlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	424
<i>Jabborova Dilafruz Furqatovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tili o'rganish jarayonida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning psixologik asoslari	428
<i>Jurayeva Sug'diyona Shamsiddin qizi</i>	
Transforming Education: The Impact of Emerging Technologies on Modern Pedagogical Practices	431
<i>Kadirova Ferangiz Himmatillo qizi</i>	
Salomatlik etikasi konsepsiyasi va pedagogik madaniyat – talabalar ma'naviyati va dunyoqarashini shakllantirishdagi roli	435
<i>Kamalova Yoqutxon Bahodirovna</i>	

Tarbiyachilarning kasbiy mahoratini takomillashtirish va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish omillari	439
<i>Kenjayeva Dildora Terkashevna</i>	
Maktab ta'lim tizimida innovatsiyalarning o'rni va ahamiyati	443
<i>Kistabayeva Gulchexra Djurakulovna</i>	
Kichik maktab yoshi davrida o'quv faoliyati va o'quv motivlarining shakllanishi	448
<i>Latifa Zarifovna Korayeva</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimining raqamlashtirilishi: xalqaro tajriba va istiqbollar	451
<i>Mahmudova Zulfiya Homidovna, Hoshimova Dilnoza Boymirzoevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlari	454
<i>Mamadaminova Munisa Maxmudjon qizi, Boboxonova Shodiyona Rustam qizi</i>	
Tabiatni asrash – kelajakni asrash: Buxoro misolida	459
<i>Mardonova Saodat Muzaffarovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda o'z-o'zini baholash kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish	463
<i>Meyliyeva Nafosat Gulomovna</i>	
Sun'iy intellektning ta'limda kognitiv va metakognitiv jarayonlarga ta'siri	466
<i>Murodov Ulug'bek O'tkir o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning tashkil etilishi	470
<i>Mustofoyeva Muhabbat Husniddin qizi</i>	
The Effectiveness of Art Therapy in Working With Children Experiencing Emotional Stress	473
<i>Nargiza Khayrullayevna Ortikova, Laziz Azizovich Normuratov</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish mexanizmlari	477
<i>Ortiqov Akmaljon Abdusalom o'g'li</i>	
CLIL metodining O'zbekiston ta'lim tizimida qo'llanilishi	481
<i>Qarshiyeva Sarvinoz Ural qizi</i>	
The Use of Mobile Apps to Build Vocabulary Proficiency	486
<i>Kosimov Sunnat Ravshan ugli</i>	
Yoshlar tafakkurini rivojlantirish va ma'naviyatini oshirishda tasviriy san'atning o'rni	490
<i>Quvonchbek Abduxamidov</i>	
Axborot texnologiyalari ta'sirida san'at tushunchasining o'zgarishi	494
<i>Rajabova Laylo O'tkir qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	498
<i>Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning pedagogik asoslari	501
<i>Yusufzoda Shabnam Yunus, Rashidova Saida Ravshonbek qizi</i>	
Axborot texnologiyalarini fizika darslarida qo'llash	506
<i>Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li</i>	
Axborot xavfsizligini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanish afzalliklari	510
<i>Raxmetova Lazzat</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning psixologik xususiyatlarining o'ziga xosligi	513
<i>S. A. Mamatisayeva</i>	
Androgogik yondashuvning integrativ metodikasi	517
<i>Sattorova Shaxlo Axadovna</i>	
Gendered Language in Uzbek and English Media Discourse	520
<i>Sultonova Charos Iskandar kizi</i>	
Maktabga tayyorlov yoshdagi bolalarda ijtimoiy ekologik dunyoqarashni shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar	527
<i>Suyunova Matluba Abdusaidovna</i>	
Empatiya shifokor–pasiyent munosabatida: tibbiyot talabalarining psixologik tayyorgarligi	531
<i>Tajiboyeva Odinaxon Rustamjon qizi, Qurbonova Fotima Farhodjon qizi</i>	
Modern Approaches to Teaching Grammar	534
<i>Tuychiyev Azamat Farkhod ugli</i>	
The Importance of Psychological Preparation of Preschool Children for School Education	538
<i>Turamov Muhammadzohid Rustamjon o'g'li</i>	

Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachi-pedagoglarning kasbiy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish	541
<i>Xabibullayeva Sayyoraxon Maxamadali qizi</i>	
Imkoniyati cheklangan va sog'lom bolalar faoliyatida universal ta'limning imkoniyati	544
<i>Xolmatova Sarvinov Raxmatilla qizi</i>	
Kurashchilarning umumiy va maxsus sport tayyorgarliklari	548
<i>Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li</i>	
Tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida ekologik kompetentlik tushunchalarini rivojlantirish bosqichlari	551
<i>Yarova Gulhayo Fazliddin qizi</i>	
Arxitektura va dizayn yo'nalishi bitiruvchilarini kasbga yo'naltirish vositasida axborot almashish jarayonlarini optimallashtirish metodikasini takomillashtirish	555
<i>Kuchimov M. K.</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida)	559
<i>Quldashev Murodjon G'aniyevich</i>	
Лингвистическое исследование влияния социальных сетей на синтаксические изменения в языке современного поколения	562
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining nutq madaniyati	566
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna, Gulimbayeva Barno</i>	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа-махалля" в Узбекистане ...	570
<i>Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли</i>	
Mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari	575
<i>Tosheva Yulduz</i>	
Bo'lajak ofitserlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik-psixologik omillar (jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'linmalari misolida)	579
<i>Yarmatov Akbar Normurotovich</i>	
Yosh harbiy xizmatchi ofitserlarda muloqot madaniyatini samarali shakllantirish muammosining xorijiy tadqiqotlardagi talqini	582
<i>Matyakubov Elyor Rajapovich</i>	
Umumiy pedagogika fanini o'qitishda formativ baholash metodikasini joriy etish texnologiyasi	586
<i>Sobitjon Xalimov Hoshimjonovich</i>	
Формирование компонентов эмоционального интеллекта у детей дошкольного возраста с дефектами речи на основе сказкотерапии	590
<i>Эркинова Фазилят Миразиз кизи</i>	
O'zbekistonda asalarichilikning rivojlanishi	593
<i>Abdullayeva Maxsudaxon To'lanovna</i>	
14–16 yoshli dzyudochilarda hujum kombinatsiyalari va ularni musobaqaviy sharoitda qo'llash usullarini takomillashtirish	596
<i>Abduraxmanova Iroda Xayrullayevna</i>	
Oliy ta'limda aksiologik tarbiya mexanizmlarini takomillashtirish ijtimoiy ehtiyoj va pedagogik muammo sifatida	602
<i>B. S. Siddikov</i>	
Sport mashg'ulotlar davomida mushak va suyak tizimi rivojlanishi	606
<i>Bo'ronova Habiba Erkin qizi</i>	
Stol tennisi o'yini texnikasi	609
<i>Ibragimov Abduqahhor Abdulaziz o'g'li</i>	
Biologiya fanini o'qitishda zamonaviy platformalarning afzalliklari: Wordwall, Educaplay, Blooket, Genially, Kahoot platformalari	613
<i>Kalandarova Dilnoza Samandarovna, Qodirova Madina Nosirovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan paraarmrestlingchi talabalarni musobaqa oldidan texnik tayyorgarligini takomillashtirish	617
<i>Karimov Faxriddin Xurramovich</i>	
Developing Critical Reading Skills Through Content-Based Instruction	621
<i>Mekhmonkulov Burkhon Ma'ruf ugli</i>	
Tog'li va shahar hududida ta'lim oluvchi tinglovchilarning jismoniy tayyorgarlik darajasini taqqoslash	626
<i>Mirjamolov Sirojiddin Xayriddinovich</i>	

Korxona va tashkilotlarda ishchi-xodimlarning jismoniy tayyorgarligini rivojlantirish asosida ish faolligini oshirish texnologiyasi	630
Muxametov Axmad Muxametovich	
Xalq ta'limi bo'limi rahbarlarining xalqaro baholash tizimini O'zbekiston ta'limiga moslashtirishdagi o'rni	634
Namazova Manzura Urakovna, Nodirov Dilmurod	
Digital Reading vs. Print Reading: Effects on EFL Learners' Reading Speed and Understanding	639
Rustambekova Ozoda Dilshod kizi	
Yoshlarning jismoniy tarbiya mashg'ulotlariga bo'lgan qiziqishini oshirishning samarali usullari	644
To'rayev Farrux Hakim o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalaridagi talaba-qizlarni dzyudo sport turi texnik harakatlariga o'rgatish texnologiyasi	647
Toshboyeva Munisa Bozor qizi	
Sport mashg'ulotlarda jarohatlarning oldini olish va xavfsizlik choralari	650
Xudoyberdiyeva Elmira Botir qizi	
Задачи изучения и преподавания русского языка и литературы в общеобразовательных школах с узбекским языком обучения	654
Ахмедов Нумон	
Multimedia va infografika asosida interaktiv didaktik materiallar yaratish	658
Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Rahmonov Ziyodillo Xusanovich	
Ingliz tili darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining talaffuz ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi (immitativ-taqldiy usul misolida)	661
Jo'rayeva Dilafruz Nuriddinova	
O'simliklarning issiqqa va qurqoqchilikka chidamliligi	664
M. Nazarov, G. Maxsudova, T. Usmonova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy tayyorgarligi hamda psixik jarayonlar ko'rsatkichlarining tahlili	667
Masharipova Miyassar Ichanovna	
Bo'lajak tarbiyachilarni "Tabiat bilan tanishtirish" fani asosida tarbiyaviy faoliyatini raqamlashtirish	675
Saydullayeva Barchinoy Abduxalil qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'lim sharoitida faoliyat yuritishga tayyorlash muammolari	678
Shaxnoza To'xtiyarova	
Raqamli ta'lim muhitida o'quv resurslarini yaratishning raqamli-didaktik mazmunini rivojlantirish metodikasi	681
Shirinov Feruzjon Shuxratovich	
Umumta'lim maktablarining 9-sinf fizika darslarida tovush hodisasini anglashni tajriba orqali rivojlantirish	684
Sobirov Avazbek Anvarovich	
Emotsional intellekt tushunchasining nazariy asoslari va rivojlanish bosqichlari	689
Tajiboyeva Odinoxon Rustamjon qizi	
Portret janrini o'qitishda individual ta'lim va fanlararo integratsiyaning nazariy-metodologik asoslari	693
Xudaynazarova Ug'ilo'y Sharifovna	
Aqli zaif bolalarda sensomotor rivojlanishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	696
Xudoyberdiyeva Ra'no Arabboyevna	
Yuqori sinf o'quvchilarida estetik madaniyatni tarbiyalash metodikasi (tarbiya fani misolida)	700
Yoqubjonova Shodiya G'ayratovna	
Chizmachilik fanining turmush tarzimidagi ahamiyati va o'rni	704
Achilov Nurbek Norboy o'g'li	
O'quvchilarni musiqa san'atiga qiziqtirishda musiqa psixologiyasining roli	707
E'zozxon Qobilova	
Bolalar adabiyotini o'qitishda milliy qadriyatlarni singdirish va kreativ kompetensiyani rivojlantirishning innovatsion yo'llari	710
G'aniyeva Shodiya Azizovna, Abdullayeva Madinaxon Madaminjon qizi	
Boshlang'ich sinf darsliklarida berilgan mashqlarni til kompetensiyasini rivojlantirish maqsadida tahlil qilish	713
G'anijonova Sarvinov, Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna	
O'quvchilarda global o'qish savodxonligini shakllantirishda milliy matnlar va qadriyatlar asosidagi pirls tipidagi topshiriqlar yaratish tajribasi	717
Ikromova Gulhida Axmadillo qizi, G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi	

Bo'lajak pedagoglarni intellektual rivojlantirishda pedagogik artistizmdan foydalanish texnologiyalari pedagogik muammo sifatida	720
Karribayeva Lobarxon Fayzulla qizi	
Ilmiy matnni o'qib tushunish va baholashda nostandart testlardan foydalanish bosqichlari.....	724
Komilova Lola Nasilloevna	
Dizatriyada tovushlar talaffuzidagi kamchiliklarni o'yin orqali rivojlantirish texnologiyalari.....	728
Mamatova Muzayyana Batirovna	
Turkiy bitiklarda nomlar tizimi va ularning semantik xususiyatlari	732
Munisa Shavkatova	
Kommunikativ yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarni mediatorlik faoliyatiga tayyorlash texnologiyasini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	736
Muqimova Dilbarxon Xusanboyevna	
Sportda liderlik va jamoaviy ruhni shakllantirish metodlari	740
Nazarov Nursultan Safarbayevich	
Dars mashg'ulotlarini tashkil etishda loyihalashtirishning o'rni va ahamiyati.....	744
Normurodov Sharofiddin Muxiddinovich	
Ta'limda innovatsion kompetentlikning ahamiyati.....	748
Qobilova Aziza Tursunovna	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali bolalarda tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish	752
Salimova Aziza Sharipovna	
Xorijiy tillarni o'qitishda masofaviy ta'limning imkoniyatlari va muammolari	755
Sidiqova Ma'mura Adhamjonovna	
Til kompetentligini rivojlantirishda vizual materiallardan foydalanishning o'rni (boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish texnologiyasi misolida)	758
Zakirova Sohila Muhtoraliyevna, Sobirova Diloromxon Ma'rufjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi koxlear implantli bolalarni eshituv - nutqiy reabilitatsiyasi	761
Xamraeva Dildora Baxadirovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda duduqlanishni kelib chiqish sababalari va korreksion ishlar	766
Xolboeva Ruxsora Egamberdiyevna	
Эффективность арт-терапии в обогащении словарного запаса у детей с ЗПР	770
Наган Олеся Талгатовна	
Autizmlı bolalar nutqini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati.....	775
Nishonova Sevara	
Boshlang'ich sinflarda disgrafiyasi bo'lgan o'quvchılarda yozish kompetensiyalarini shakllantirishning ilmiy nazariy asoslari (XIX–XXI asrda).....	778
Qaxxorova Saidaxon, Mamarajabova Zulfiya	
Autizmlı bolalarda kommunikativ muloqotni shakllantirish texnologiyalari.....	781
Raxmonova Manzura Maxmudovna	
Talabalarda ma'naviy ongning rivojlanishidagi milliy dunyoqarash va tafakkur uslubining shakllanish omillari	785
Usarova Nigora Berdiyarovna	
PIRLSda qo'llaniladigan yuqori darajadagi tushunish ko'nikmalari (interpretatsiya, sintez) va ularni muloqotga o'rgatishda qo'llash	788
Choriyeva Valida Abdug'ani qizi, Shodiyev Faxriddin Teshayevich	
Prokrastinatsiya fenomenining retrospektiv talqini	795
M. L. Aripova	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda millatlararo totuvlikni shakllantirishda badiiy adabiyotning o'rni.....	799
Xudoyberdiyeva Madina Abdulbaki qizi	

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING JISMONIY TAYYORGARLIGI HAMDA PSIXIK JARAYONLAR KO'RSATKICHLARINING TAHLILI

Masharipova Miyassar Ichanovna

Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent Abu Rayhon Beruniy nomidagi
Urganch davlat universiteti Sport faoliyati, pedagogika va
psixologiya fakulteti "Yakka kurash" kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlantirish muammolarini hal etishning yangi yo'llarini izlash, birinchidan, ko'rsatilgan ziddiyatlarni bartaraf etish zarurati bilan, ikkinchidan esa, o'sib kelayotgan yosh avlodning jismoniy tayyorgarligi va psixik rivojlanish jarayonini takomillashtirishning qonuniyatlari hamda metodologik va uslubiy shart-sharoitlarini o'rganish bilan bog'liq.

Kalit so'zlar: jismoniy mashqlar, jismoniy tarbiya, jismoniy sifatlar, kuch, tezlik, chidamlilik, chaqqonlik, egiluvchanlik, psixik jarayonlar, harakatli o'yinlar, diqqat, tafakkur, xotira, tasavvur.

Abstract: The search for new ways to solve the problems of physical development in preschool children is, first, associated with the need to eliminate the existing contradictions, and second, with studying the laws, methodological, and instructional conditions for improving the physical fitness and mental development of the younger generation.

Key words: physical exercises, physical education, physical qualities, strength, speed, endurance, agility, flexibility, mental processes, movement games, attention, thinking, memory, imagination.

Аннотация: Поиск новых путей решения проблем физического развития дошкольников связан, во-первых, с необходимостью устранения указанных противоречий, а во-вторых – с изучением закономерностей, методологических и методических условий совершенствования физической подготовленности и психического развития подрастающего поколения.

Ключевые слова: физические упражнения, физическое воспитание, физические качества, сила, скорость, выносливость, ловкость, гибкость, психические процессы, подвижные игры, внимание, мышление, память, воображение.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentabrdagi PQ-3305-son¹ "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi qarori hamda 2016-yil 29-dekabrdagi PQ-2707-son "2017–2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga muvofiq, mamlakatda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribasi, ilm-fan yutuqlari hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini inobatga olgan holda maktabgacha ta'lim tizimida ma'nan yetuk, intellektual rivojlangan shaxsni tarbiyalash jarayoniga pedagogik va innovatsion texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismonan va ruhan sog'lomlashtirish, ularning harakat faoliyatini rivojlantirish, chaqqonlik, kuch, jasorat kabi hayotiy ehtiyojlar asosida harakatga bo'lgan qiziqishni kuchaytirishning samarali vositalarini izlab topish dolzarb masala hisoblanadi. Ushbu muammoning yechimi, bizningcha, yaxlit tarbiya jarayonini, bolaning har tomonlama – jismoniy va shaxsiy – rivojini ta'minlovchi ijtimoiy-pedagogik sharoitlar birligini yaratishda namoyon bo'ladi. Bunda bolalarning harakat faoliyatini tashkil etishning o'yin shakllari eng samarali vosita sifatida e'tirof etiladi.

1 <https://www.lex.uz/docs>

Tadqiqot maqsadi: Harakatli o'yinlardan maqsadli foydalanish asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalash jarayonini maqbullashtirishning uslubiy yo'llarini aniqlashdan iborat.

Tadqiqot vazifalari: Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlar va psixik jarayonlarni rivojlantirishning yoshga bog'liq xususiyatlari hamda dinamikasini aniqlash. Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy va psixik tayyorgarligi ko'rsatkichlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni hamda o'ziga xos xususiyatlarni aniqlash. Maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy va psixik tayyorligini maqsadli rivojlantirish texnologiyasini ishlab chiqish va tajriba asosida asoslash.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kuch imkoniyatlarini tekshirish. Uch yoshli bolalar orasida o'tkazilgan dastlabki tadqiqotlarda o'g'il bolalarda o'ng va chap panjaning rivojlanishida sezilarli farqlar kuzatildi. Tadqiqot natijalari o'ng qo'lning ustunligi ishonchli ekanligini ko'rsatdi ($t = 3,29$). Shu bilan birga, qizlarda o'ng va chap panjalar kuchi o'rtasida sezilarli tafovut kuzatilmadi. 25 o'quv kunidan so'ng o'tkazilgan yakuniy tadqiqotlarda esa o'g'il bolalarda ham, qizlarda ham o'ng va chap qo'l panjalari hamda bilaklardagi kuch darajasi ortgani aniqlandi.

1-jadval: 3 yoshli bolalar jismoniy sifatlarining rivojlanish ko'rsatkichlari

Testlar	Jinsi	Nazorat guruhi				Tajriba guruhi				
		M	$\pm m$		C, %	M	$\pm m$		C, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
KUCH										
Panja kuchi (o'ng) kg	O'	3,6	0,2	0,85	20,7	4,2	0,8	0,8	16,7	1,9 $R < 0,05$
	Q	2,64	0,27	0,67	30,5	3,2	0,19	0,8	22,0	1,7 $R < 0,05$
Panja kuchi (chap) kg	O'	2,72	0,19	0,80	29,0	3,6	0,14	0,6	16,45	3,5 $R < 0,05$
	Q	2,36	0,28	0,72	32,6	2,61	0,2	0,72	2,46	0,71 $R > 0,05$
Uzunlikka sakrash m.	Q	0,78	0,08	0,19	18,2	0,72	0,09	0,12	18,9	1,3 $R < 0,05$
10 sek.da oyoqlarni ko'tarish	O'	7,4	0,2	0,9	15,2	9,2	0,33	1,4	14,25	4,8 $R < 0,05$
	Q	7,2	0,3	1,18	19,3	7,6	0,26	0,97	10,2	0,75 $R < 0,05$
CHIDAMLILIK										
Yugurish, 60 m., s.	O'	23,9	0,31	1,18	3,9	21,1	0,28	1,6	4,8	6,9 $R < 0,05$
	Q	21,7	0,32	4,96	20,8	20,2	0,3	1,6	5,83	3,02 $R < 0,05$
Yugurish, 120 m., s	O'	45,1	1,26	5,83	13,0	42,0	0,6	2,8	6,2	1,38 $R < 0,05$
	Q	43,9	0,96	6,19	13,6	41,1	0,8	2,4	5,85	1,97 $R < 0,05$
TEZLIK										
Yugurish 10 m., s.	O'	3,43	0,18	0,52	12,0	3,21	0,12	0,37	9,9	1,83 $R < 0,05$
	Q	3,59	0,10	0,38	11,2	3,3	0,20	0,3	11,3	2,1 $R > 0,05$
10 s. davomida qo'l barmoqlarini bukish va yozish	Q	5,23	0,12	0,42	8,1	4,85	0,18	0,3	6,3	3,3 $R < 0,05$
10 s davomida o'tirib-turish	O'	9,98	0,28	0,97	9,6	8,60	0,05	0,4	2,8	4,4 $R < 0,05$
	Q	1,0	0,42	1,23	12,8	11,4	0,3	1,2	12,6	0,9 $R > 0,05$

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Turgan joyda 10 marta sakrash, s	Q	4,72	0,18	0,36	9,1	4,16	0,06	0,4	6,8	3,75 R<0,05
CHAQQONLIK										
To'pni nishonga otish (marta)	O'	0,8	0,01	0,1	9,6	1,6	0,02	0,17	8,8	9,2 R<0,05
	Q	0,95	0,2	0,6	79,8	1,8	0,2	1,4	67,4	2,56 R<0,05
Qo'llarni yon tomonga yozish (gr.)	O'	5,94	0,36	1,8	21,2	2,95	0,08	0,38	16,9	8,6 R<0,05
	Q	6,46	0,8	5,8	82,5	2,25	0,8	0,94	91,2	10,2 R<0,05
Majmual muvozanat mashqlari MMM (ball)	O'	2,40	0,08	0,3	17,9	3,98	0,1	0,35	5,4	14,6 R<0,05
	Q	2,7	0,4	0,7	13,9	4,8	0,2	0,93	15,8	16,5 R<0,05
EGILUVCHANLIK										
Ko'pri, Sm	O'	48,6	3,9	16,8	40,6	45,6	1,0	4,0	11,5	0,8 R>0,05
	Q	46,6	1,9	6,8	1,49	41,8	1,7	5,1	12,4	1,9 R<0,05
Engashish, Sm	O'	2,04	0,5	1,7	69,0	3,8	0,8	1,6	51,2	2,7 R<0,05
	Q	2,9	0,7	2,0	54,4	3,5	0,6	1,3	38,9	1,5 R>0,05

Yakuniy nazorat sinovlari natijalari shuni ko'rsatdiki, tajriba guruhi o'g'il bolalari kuch tayyorgarligining barcha testlari bo'yicha nazorat guruhi tengdoshlaridan ancha ustun natijalar ko'rsatgan. Ayni vaqtda qizlar ham pedagogik tajriba natijasida nazorat guruhidagi tengdoshlariga nisbatan to'rtta testning ikkitasi bo'yicha yuqori ko'rsatkichlarga ega bo'lishgan. Barcha hollarda kuchning rivojlanish darajasi bo'yicha tajriba guruhi o'g'il bolalari o'z tengi qizlardan ustun natijalar qayd etgan.

To'rt yoshli bolalar. Bu yosh davrida pedagogik tajriba nazorat guruhlariga nisbatan o'g'il bolalarda ham, qizlarda ham kuch imkoniyatlarining sezilarli o'sishiga olib kelgan. Masalan, nazorat guruhiga nisbatan tajriba guruhi o'g'il bolalarining o'ng panjasi kuchining mutlaq qiymati 38,5 %, chap panjasida esa 44,2 % ni tashkil etgan. Joyidan turib uzunlikka sakrash bo'yicha tajriba guruhi o'g'il bolalari nazorat guruhidagi tengdoshlariga nisbatan 33 % ga, ko'ptokchani uloqtirish bo'yicha esa 60 % ga yuqori natija ko'rsatgan. Tajriba guruhi qizlarining o'ng panjasi kuchi nazorat guruhidagi tengdoshlarinikiga nisbatan 4,7 % ga kamroq, chap panjasida esa 13 % ga past bo'lgan. Biroq bu o'zgarishlar aniq tendensiyani ifodalamaydi.

2-jadval: 4 yoshli bolalar jismoniy sifatlarining rivojlanish ko'rsatkichlari

Testlar	Jinsi	Nazorat guruhi				Tajriba guruhi				
		M	±m		C, %	M	±m		C, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
KUCH										
Panja din. (o'ng), kg	O'	4,98	0,39	1,68	33,0	5,82	0,26	0,94	20,6	1,2 R>0,05
	Q	4,70	0,29	1,16	29,9	4,50	0,21	0,91	23,0	0,67 R>0,05
Panja din. (chap), kg	O'	3,96	0,40	1,2	33,7	4,4	0,38	1,0	24,5	1,8 R>0,05
Uzunlikka sakrash, m.	O'	1,05	0,22	0,35	27,8	1,13	0,14	0,32	21,0	3,0 R<0,05
	Q	0,8	0,05	0,18	19,1	0,93	0,04	0,14	16,3	3,3 R<0,05

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
To'pni uloqtirish, m	O'	1,50	0,15	0,38	16,95	2,52	0,19	0,43	13,6	3,75 R<0,05
	Q	2,25	0,14	0,42	15,2	2,42	0,17	0,32	14,7	1,8 R<0,05
10 s.da oyoqlarni ko'tarish	Q	7,8	0,29	1,58	22,7	9,2	0,20	1,58	15,3	3,28 R<0,05
CHIDAMLILIK										
Yugurish, 70m, s	O'	20,7	0,66	2,75	11,6	20,4	0,48	2,0	8,3	1,2 R>0,05
	Q	20,2	0,54	1,48	7,6	18,2	0,38	2,3	7,7	3,1 R<0,05
Yugurish, 120m, s	O'	39,0	1,02	2,89	8,6	32,5	0,73	1,8	6,1	6,2 R<0,05
	Q	39,6	0,41	2,16	9,2	36,2	0,47	1,9	5,8	3,7 R<0,05
TEZKORLIK										
Joyidan yugurish, 70m, s	O'	2,22	0,13	0,34	9,7	2,71	0,19	0,5	9,6	1,9 R>0,05
	Q	3,27	0,12	0,40	1,09	2,9	0,11	0,5	13,6	4,1 R<0,05
Qo'l barmoqlarini bukib- yozish, 10 marta, s	O'	12,16	0,29	0,87	8,8	11,5	0,17	0,6	7,2	2,0 R<0,05
O'tirib-turish, 10 marta	O'	8,43	0,18	0,69	7,9	7,5	0,16	0,5	7,4	0,5 R<0,05
	Q	10,08	0,18	0,57	7,7	9,7	0,09	0,7	6,8	2,9 R<0,05
Mokisimon yugurish, 10x3,s	O'	12,10	0,32	0,86	8,16	11,4	0,33	0,6	5,8	3,0 R<0,05
	Q	13,02	0,19	0,85	8,4	12,1	0,08	0,6	5,7	3,8 R<0,05
CHAQQONLIK										
To'pni nishonga otish (marta)	O'	1,54	0,32	1,03	59,9	2,1	0,3	1,4	65,5	1,3 R>0,05
	Q	1,26	0,2	0,9	71,6	2,0	0,2	1,3	50,2	3,9 R>0,05
Qo'lni ikki tomonga yozish, gr.	O'	9,04	2,1	6,26	76,7	4,0	0,6	3,6	73,2	2,0 RO,05
	Q	3,6	0,7	1,8	59,5	2,2	0,5	1,8	52,9	2,7 R<0,05
MMM, ballar	O'	5,18	0,4	0,35	19,6	5,6	0,3	1,5	19,6	1,1 R>0,05
	Q	7,8	0,5	2,1	19,7	7,6	1,8	0,9	10,6	0,9 R>0,05
EGILUVCHANLIK										
Ko'prikcha, Sm	O'	51,9	1,9	6,4	15,5	43,1	1,8	5,1	12,6	2,8 R<0,05
	Q	47,1	2,0	7,2	18,0	43,5	0,9	4,6	12,4	1,7 R>0,05
Engashish, Sm	O'	3,12	0,3	1,0	37,9	5,21	1D	2,9	47,4	3,3 R<0,05
	Q	3,6	0,5	2,2	57,3	4,3	0,4	1,7	28,7	0,9 R>0,05

Shu bilan birga, qizlarning nazorat guruhida variant koeffitsientining pasayishi pedagogik tajriba natijasida kuch imkoniyatlarining rivojida ayrim ijobiy yo'nalishlar shakllanganini ko'rsatadi. To'pni uzoqlikka uloqtirish mashqida ham ijobiy natijalar qayd etilgan. 25 tajriba o'quv kunidan so'ng to'rt yoshli qizlar bu mashqda nazorat guruhidagi tengdoshlaridan 7,9 % ga, chalgancha yotgan holda oyoqlarni ko'tarish (10 soniyada ko'tarishlar soni) mashqida esa 25 % ga yuqori natijalar ko'rsatgan ($t = 3,46$). Shunday qilib, olingan natijalar tahlili pedagogik tajriba davomida kuzatilgan o'zgarishlarning bir xillikda emasligini ko'rsatadi. 4 yoshli bolalarda ayrim mushak guruhlarining ontogenez bosqichiga qarab turlicha rivojlanishi – kuch rivojlanishining geteroxon xususiyati – tabiiy hol sanaladi. Shu sababli ayrim adekvat bo'lmagan ko'rsatkichlar tajriba noto'g'ri rejalashtirilgan degan xulosani bildirmaydi.

Besh yoshli bolalar. Pedagogik tajriba natijalariga ko'ra, tajriba guruhi o'g'il va qiz bolalarning kuch imkoniyatlari nazorat guruhi bolalarinikidan yuqori bo'lgan. Tajriba guruhidagi 5 yoshli bolalarning o'ng panjasi kuchi tajriba mobaynida nazorat guruhi bilan taqqoslaganda 22,6 % ga yuqori chiqdi.

3-jadval: 5 yoshli bolalar jismoniy sifatlarining rivojlanish ko'rsatkichlari

Testlar	Jinsi	Nazorat guruhi				Tajriba guruhi				
		M	$\pm m$		C, %	M	$\pm m$		C, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
KUCH										
Panja din. (o'ng), kg	O'	5,80	0,16	1,90	31,6	7,2	0,19	0,98	15,3	3,92 $R < 0,05$
	Q	4,80	0,17	1,63	21,8	6,2	0,35	0,78	10,9	5,70 $R > 0,05$
Panja din. (chap), kg	O'	5,20	0,2	1,92	69,3	5,75	0,9	1,13	20,7	1,06 $R > 0,05$
	Q	4,4	0,12	1,49	33,8	5,3	0,23	1,0	26,8	2,42 $R < 0,05$
Uzunlikka sakrash, m.	O'	1,25	0,09	0,23	20,6	1,35	0,22	0,59	59,7	0,17 $R > 0,05$
	Q	1,05	0,06	0,09	8,1	1,06	0,08	0,17	11,4	0,13 $R > 0,05$
To'pni uloqtirish, m	O'	2,35	0,13	0,42	17,4	2,70	0,14	0,44	16,6	1,82 $P > 0,05$
	Q	2,30	0,09	0,37	19,0	3,05	0,31	0,89	36,2	2,7 $R < 0,05$
10 s.da oyoqlarni ko'tarish	Q	7,73	0,25	0,63	9,7	8,52	0,18	0,42	7,3	3,98 $R < 0,05$
CHIDAMLILIK										
Yugurish, 90m, s	O'	24,2	0,82	3,03	13,9	21,1	0,64	1,6	8,5	3,05 $P < 0,05$
	Q	27,62	0,63	2,97	12,5	24,58	0,71	2,2	6,6	2,36 $R < 0,05$
Yugurish, 120m, s	O'	34,0	1,46	4,2	10,8	33,4	0,96	2,9	6,8	0,52 $R > 0,05$
	Q	35,28	0,5	2,32	6,7	34,0	0,36	2,0	4,8	2,96 $R < 0,05$
TEZKORLIK										
Joyidan yugurish, 10m, s	O'	2,48	0,12	0,42	15,1	2,38	0,08	0,3	8,3	1,26 $R > 0,05$
	Q	2,65	0,11	0,28	11,6	2,44	0,04	0,3	9,5	0,19 $R > 0,05$
Mokisimon yugurish 10mx.s	O'	11,50	0,19	0,73	6,9	11,06	0,09	0,4	5,0	1,93 $R > 0,05$
	Q	12,36	0,31	0,67	8,2	11,02	0,19	0,7	6,1	2,37 $R < 0,05$

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
CHAQQONLIK										
To'pni nishonga otish (marta)	O'	1,96	0,19	1,02	52,5	3,2	0,4	1,7	32,8	4,2 P<0,05
	Q	1,36	0,26	0,9	71,6	2,55	0,9	1,5	50,2	2,84 R<0,05
Qo'lni yon tomonga yozish, gr.	O'	3,6	0,62	1,93	69,6	1,8	0,2	0,6	51,1	2,97 R<0,05
	Q	3,2	0,9	3,1	88,4	1,6	0,4	1,3	63,9	2,59 R<0,05
MMM, ballar	O'	6,95	0,38	1,54	20,3	7,0	0,2	0,8	12,0	0,15 R>0,05
	Q	8,21	0,5	1,3	18,8	8,34	0,6	1,4	17,2	0,49 R>0,05
EGILUVCHANLIK										
Ko'prikcha, Sm	O'	49,3	2,0	6,2	12,3	44,0	1,1	3,8	13,6	3,1 R<0,05
	Q	48,3	1,9	8,8	18,6	44,2	3,8	13,7	29,0	0,8 R>0,05
Engashish, Sm	O'	4,62	1,0	4,0	71,3	5,05	0,9	1,9	41,1	0,6 R>0,05
	Q	6,0	1,2	4,0	49,3	5,8	1,2	2,0	30,1	1,0 R>0,05
Yelka bo'g'imlarini burish, sm	O'	35,9	1,4	3,8	12,3	34,0	1,7	4,9	17,0	1,7 R>0,05
	Q	36,7	1,6	7,3	20,2	29,6	1,8	7,6	28,3	0,9 R>0,05

Olti yoshli bolalar. Tajriba guruhi olti yoshli qizlarida ko'rish xotirasining rivojlanish darajasi shu yoshdagi o'g'il bolalarnikidan yuqoriroq bo'lgan bo'lsa-da, kichikroq yoshdagi bolalarga nisbatan pastroq darajada (11,8 % va 28,4 %) qayd etilgan. Barcha guruhlarda o'g'il va qiz bolalarning eshitish xotirasi rivojlanishini tavsiylovchi miqdoriy ko'rsatkichlar ko'rish xotirasining rivojlanish sur'atlaridan ancha past bo'lgani aniqlandi. Biroq bu holatda ham uch yoshli bolalarda pedagogik tajriba natijasida eshitish xotirasining rivojlanish sur'atlari eng yuqori bo'lgan – o'g'il bolalarda 36,2 %, qizlarda esa 47,7 %.

3–6 yoshli bolalarning jismoniy tayyorgarligi quyidagi jismoniy sifatlarning rivojlanish darajasini testlash asosida baholandi:

- Kuch:** panja dinamometriyasi, oyoqlarni 10 soniyada ko'tarish, to'p uloqtirish, uzunlikka sakrash.
- Chidamlilik:** 60, 70, 90, 120 metrga yugurish va birinchi to'xtashgacha yugurish.
- Tezkorlik:** turgan joydan 10 metrga yugurish, 10x3 metr mokisimon yugurish, qo'l barmoqlarini bukib-yozish, turgan joyda 10 marta sakrash, 10 marta o'tirib-turish.
- Chaqqonlik:** to'pni nishonga otish, qo'lni yon tomonga yozish, muvozanat mashqlari.
- Egiluvchanlik:** oldinga engashish, "ko'prikcha" mashqi, yelka bo'g'imlarini burish.

Tajriba ma'lumotlariga ko'ra, tajriba guruhi o'g'il va qiz bolalarining xotira ko'rsatkichlari nazorat guruhi-dagilarga nisbatan ancha yuqori ekani ishonchli tarzda aniqlangan. Pedagogik tajriba maktabgacha yoshdagi bolalarda idrokni rivojlantirishning yosh va jinsiy xususiyatlarini aniqlash imkonini berdi. Uch yoshli o'g'il bolalarda tajriba davrida o'sish kattaligi 31,1 % ni, qizlarda esa 66,2 % ni tashkil etdi. Idrok kattaligining o'sish ko'rsatkichlaridagi yanada ko'proq farqlar besh yoshli bolalarning tajriba va nazorat guruhlarida kuzatildi. Bu yoshda tajriba va nazorat guruhidagi o'g'il bolalarning idrok etish darajasi tajriba davrida 21,6 % ga, qizlarda esa 29,1 % ga o'sgan. Demak, ushbu psixik sifatning o'sish ko'rsatkichi besh yoshda xuddi shu kuzatish davrida to'rt yoshli bolalarnikidan yuqoriroq bo'lgan. Ayniqsa, o'g'il bolalar guruhida ijobiy siljishlar yuz berdi. Olti yoshli o'g'il bolalar tajriba o'tkazilgan sakkiz oy mobaynida (tadqiqotlar may oyida o'tkazilgan) idrokning dastlabki darajasini saqlay olmaganlar va hatto uni bir oz pasaytirganlar ham (tadqiqotlar sentabr oyida o'tka-

zilgan, 0,7 % ga pasaygan). Ayni paytda ularga tengdosh qizlar shu davr mobaynida o'zlarining idrok bo'yicha ko'rsatkichlarini ancha oshirganlar (24,4 %). Shunday qilib, agar 3–6 yoshli bolalarda idrok o'zgarishlarining yillik sur'atlarini tahlil etib chiqsak, quyidagicha xulosaga kelish mumkin: o'g'il bolalarda idrokning rivojlanishida yaqqol namoyon bo'luvchi geteroxon sur'atlar qayd etildi – uning jiddiy o'sishi (3 va 5 yosh) keskin pasayish yillari bilan uyg'unlashadi (4 va 6 yosh).

3–6 yoshli bolalarda egiluvchanlikning rivojlanishi. O'tkazilgan tadqiqotlarning ko'rsatishicha, har xil jinsli bolalarda yosh ortgani sayin egiluvchanlikning rivojlanish darajasi uncha yaqqol bo'lmagan to'liqsimon egri chiziqdan iborat ekan. Bunda pedagogik tajriba 3–6 yoshli bolalar egiluvchanlik dinamikasining o'zgarish xususiyatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Nazorat guruhi o'g'il bolalarida egiluvchanlik ko'rsatkichlari “ko'prikcha” mashqini bajarish vaqtida to'rt yoshga kelib yaxshilanadi, besh–olti yoshlarda esa aksincha, asta-sekin pasayib boradi. Xuddi shunday holat uchdan olti yoshgacha bo'lgan qizlarning nazorat guruhida ham kuzatildi. Tajriba guruhida bu mashqda egiluvchanlikning o'zgarish egri chizig'i o'g'il bolalarda ko'zgudagidek aks etdi, ya'ni uch yoshdan to'rt yoshgacha u pasayib bordi, keyingi yillarda esa asta-sekin ko'tarilish yuz berdi. Tajriba guruhi qizlarida chaqqonlik ko'rsatkichi dinamikasi ularning nazorat guruhidagi tengdoshlarida qayd etilgan holatni takrorladi.

Masalan, agar nazorat guruhlarida uch yoshli o'g'il bolalarning gavdasini engashtirish ko'rsatkichlari to'rt va, ayniqsa, besh yoshga qadar oshib borsa, olti yoshda natijalarning biroz pasayishi ro'y beradi. Xuddi shu holat qizlar guruhida ham kuzatiladi. Pedagogik tajribadan so'ng tajriba guruhidagi uch yoshli o'g'il bolalarda gavdani engashtirish vaqtidagi egiluvchanlik ko'rsatkichi yosh o'zgarishlari egri chizig'ining dinamikasida to'rt yoshga borib ancha ortadi, lekin keyin besh va olti yoshga borib pasayadi.

Tajriba guruhi qizlarida pedagogik tajribadan so'ng egiluvchanlikning nazorat guruhiga nisbatan eng yaqqol o'sishi besh yoshda, eng past darajasi esa olti yoshda kuzatiladi. Elka bo'g'imini burish testining bajarilishi ko'rsatkichlari tahlilidan shu ma'lum bo'ldiki, besh va olti yoshda pedagogik tajriba natijasida maktabgacha yoshdagi bolalarda egiluvchanlikning rivojlanish darajasi ishonchli ravishda o'zgarmas ekan. Uch yoshli o'g'il bolalarda pedagogik tajriba, ikki test ma'lumotlariga ko'ra (“ko'prikcha” va “oldinga engashish”), egiluvchanlikning rivojlanish nuqtai nazaridan, umuman olganda, ijobiy natijalar berdi. Lekin tajriba yakuniga ko'ra faqat oldinga engashish mashqini bajarish vaqtida ishonchli ko'rsatkichlar qo'lga kiritildi. Ayni vaqtda qizlarda faqat “ko'prikcha” mashqiga oid ma'lumotlarga ko'ra ishonchli o'zgarishlar ro'y berdi. Tajriba guruhining to'rt yoshli o'g'il bolalarida pedagogik tajriba tugaganidan so'ng nazorat guruhidagi tengdoshlariga nisbatan barcha testlarni bajarishda ishonchli farqlar qayd etildi.

Xuddi shu yoshdagi qizlarda ikki testdan birortasida ham ishonchli o'zgarishlar yuz bermadi. Besh va olti yoshda bolalar endi uchta test bajara boshladilar. Besh yoshli tajriba guruhi o'g'il bolalari faqat bir holatda – “ko'prikcha” mashqini bajarishda nazorat guruhiga nisbatan o'z natijalarini ishonchli ravishda yaxshiladilar. Shu yoshdagi qizlar esa, garchi ishonchli bo'lmasa-da, barcha uch testda o'zlarining dastlabki natijalarini bir oz pasaytirdilar.

Pedagogik tajribaning ancha yuqori ijobiy natijalari olti yoshli bolalar guruhida qo'lga kiritildi. Buni shundan ko'rish mumkinki, “engashish” kabi eng seraxborot ko'rsatkichni o'g'il bolalar ikkinchi sinovda 3,2 baravar ko'tardilar ($t = 6,3$). Tajriba natijalari bo'yicha qizlar guruhidagi ishonchli ko'rsatkichlar uchta testdan ikkitasida qayd etildi.

XULOSA

Hozirgi zamon bosqichida maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalash jarayonini takomillash-tirishning eng muhim ilmiy-nazariy asoslari quyidagilardan iborat. Bugungi kunda Xorazm viloyatining o'ziga xos iqlimiy va ekologik sharoitlari bilan bog'liq holda yuzaga kelgan maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy tayyorgarligi hamda psixik rivojlanishining haqiqiy (mavjud) holati bilan jismoniy tarbiyaning rasmiy hujjatlarda belgilangan maqsadlari o'rtasida muayyan ziddiyatlar mavjud. Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalash tizimida ko'p sonli harakatli o'yinlardan foydalanilayotgan bo'lsa-da, ular yosh va jins xususiyatlarini hisobga olgan holda jismoniy sifatlar hamda psixik jarayonlarni ustuvor rivojlantirish tamoyili asosida tabaqalashtirilmagan holda amalga oshirilmoqda.

Jismoniy sifatlar va psixik jarayonlarning o'zaro ta'siri pedagogik tajriba natijasida ishonchli tarzda tasdiqlandi. Masalan, tajriba guruhi tarkibidagi 3 yoshli o'g'il bolalarda bunday bog'liqlik nazorat guruhiga nisbatan 2,8 marta, qizlarda – 2,1 marta, maktabgacha yoshdagi bolalar kontingenti bo'yicha esa o'rtacha 2,4 marta yuqori ko'rsatkichni namoyon etdi. Mazkur natijalar maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tayyorgarligi va psixik jarayonlarining bir-biriga uzviy bog'liqligini, ularni kompleks tarzda rivojlantirish zarurligini tasdiqlaydi. Shu bois, pedagogik jarayonda harakatli o'yinlar, motorik mashqlar va psixologik rivojlantiruvchi metodlarni uyg'unlashtirish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentabrdagi PQ-3305-sonli "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi qarori.
2. <https://www.lex.uz/docs>
3. Masharipova M.I. Maktabgacha tarbiya muassasalari sharoitida bolalarning harakat potensialini maqsadli rivojlantirish texnologiyasi. Dis. ... ped. fan. nomzodi. – Toshkent, 2006. – 24 b.
4. Дворкин Л.С., Чернышенко Ю.К. Возрастные особенности развития психических процессов детей 3–6 лет средствами физического воспитания. // Физическая культура. – 1997. – №2. – С. 32–34.
5. Ismoilova G. Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy tayyorgarlik darajasini baholash metodikasi. – "Pedagogik ta'lim" jurnali, 2020-yil, №3, 41–45-betlar.
6. Nuriddinova N. Bolalarda harakat faoliyati orqali psixomotor rivojlanishni ta'minlash usullari. – "Ilm sarchashmalari" jurnali, 2021-yil, №2, 54–58-betlar.
7. Karimova M. Maktabgacha yoshdagi bolalarning psixik rivojlanishida jismoniy mashg'ulotlarning roli. – "Ta'lim va fan yangiliklari" jurnali, 2019-yil, №5, 33–37-betlar.
8. Qodirov Sh. Harakatli o'yinlar orqali bolalarning jismoniy va ruhiy salomatligini mustahkamlash yo'llari. – "Maktabgacha ta'lim" jurnali, 2022-yil, №1, 28–31-betlar.
9. Mamatova N. Maktabgacha yoshdagi bolalar jismoniy sifatlarining shakllanishida motorik o'yinlarning ahamiyati. – "Pedagogik mahorat" jurnali, 2023-yil, №4, 46–50-betlar.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.